
Vergaderjaar 2000–2001 Nr. 279

27 689 (R 1683)

Verdrag inzake de bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Nicaragua, Managua, 28 augustus 2000

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 april 2001

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 25 april 2001.

De wens dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van de Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen onderscheidenlijk van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 25 mei 2001.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste en tweede lid, en artikel 5, eerste en tweede lid, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 28 augustus 2000 te Managua totstandgekomen Verdrag inzake de bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Nicaragua (Trb. 2000, 117).¹

Een toelichtende nota bij dit verdrag treft U eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 25 april 2001 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. J. van Aartsen

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Toelichtende nota

Algemeen

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt (artikel 25a, vierde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State).

In deze nota wordt mede namens de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Financiën het op 28 augustus 2000 te Managua tot stand gekomen Verdrag inzake de bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Nicaragua toegelicht.

Een verdrag inzake de bevordering en de bescherming van investeringen heeft tot doel investeringen over en weer bescherming te bieden bovenop en ter aanvulling van de bescherming op grond van de wetten en regelingen van de verdragspartijen en onder andere daarmee zulke investeringen te bevorderen.

Het overleg inzake dit verdrag heeft plaatsgevonden op initiatief van Nicaragua.

Het verdrag, dat grotendeels overeenkomt met het Nederlandse modelverdrag, garandeert aan investeerders non-discriminatoire behandeling van investeringen door investeerders van de ene verdragspartij op het grondgebied van de andere verdragspartij. Investeerders hebben met betrekking tot hun investering recht op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die investeerders uit het land zelf krijgen (nationale behandeling), alsmede op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die aan investeerders uit derde landen wordt gegeven. Investeerders hebben recht op de beste behandeling van deze twee. Het verdrag voorziet verder onder meer in een vrije transfer van betalingen verband houdend met een investering. Er worden tevens regels gesteld omtrent onteigening van een investering. Eventuele geschillen met overheden van het gastland kunnen door de investeerder aan onpartijdige internationale arbitrage worden onderworpen.

Economische situatie in Nicaragua

De economische ontwikkeling van Nicaragua is de afgelopen decennia sterk bepaald door het politieke klimaat. Tijdens de laatste jaren van het bewind van president Somoza (1966–1979) kende het land een relatief hoge economische groei, geringe inflatie en een stabiele munt. De daaruit voortvloeiende welvaart kwam echter slechts ten goede aan een kleine groep van de bevolking.

Na de machtsovername in 1979 door de Sandinisten leidde een zwak economisch beleid, de burgeroorlog en het economische embargo van de Verenigde Staten tot een zware economische en financiële crisis, die uitmondde in onder meer hyperinflatie en een sterk stijgende buitenlandse schuld.

In de periode 1979–1990 steeg de schuld van US \$ 1,7 miljard naar US \$ 10,6 miljard, ongeveer het tienvoudige van het bruto nationaal product (BNP).

De politieke overwinning van president Chamorro in 1990 werd unaniem gezien als een omslagpunt, niet in de laatste plaats in de Verenigde Staten. Het economisch herstel leek een kwestie van tijd. De centraal geleide economie, de nationalisaties en de burgeroorlog zouden plaats maken voor een vrije markteconomie, privatisering en veel buitenlandse hulp. De markt werd tevens opengesteld voor buitenlandse investeringen. In de periode 1990 tot 1994 bleef het economisch herstel echter uit. Vanaf 1995 is er sprake van enige verbetering van de economische situatie in Nicaragua.

Onder het huidige bewind van president Alemán is er een lichte economische groei te constateren. Daarnaast lijkt de relatie met de internationale financiële instellingen te normaliseren. Andere economische doelstellingen als vergaande privatiseringen, stabilisatie van de munt en

grote hoeveelheden buitenlandse hulp hebben echter nog niet tot economische stabiliteit geleid. Nicaragua heeft bovendien te kampen gehad met de gevolgen van een aantal klimatologische tegenslagen (onder andere de orkaan «Mitch»), hetgeen van grote invloed is geweest op de economische resultaten van het land.

Nicaragua is op dit moment nog steeds, na Haïti, het armste land van de regio. Desalniettemin is de economie vanaf 1996 gegroeid met een gemiddelde van 5% per jaar. De inflatie blijft de laatste jaren rond 11% schommelen. De buitenlandse schuld is licht gestegen. Door een achterblijvende export en een toenemende import is er sprake van een licht oplopend tekort op de lopende rekening. De infrastructuur (wegen, vaarwegen en havens) laat nog steeds te wensen over en een goede financiële infrastructuur ontbreekt waardoor de nationale economische ontwikkeling wordt belemmerd. Hoewel de toegang tot onderwijs en gezondheidszorg is vergroot, staat de kwaliteit van de openbare voorzieningen over het algemeen nog op een laag niveau.

De internationale donorgemeenschap zet zich in voor vermindering van de enorme internationale schuldenlast van Nicaragua. In oktober 1999 is de tweede tranche van een programma van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in werking getreden dat gericht is op structurele hervormingsprogramma's om de groei van het BNP te stimuleren. Tevens werd bekend dat Nicaragua op korte termijn in aanmerking komt voor schuldverlichting onder het Heavily Indebted Poor Countries (HIPC)-initiatief, gericht op arme landen met een grote schuldenlast, van het IMF en de Wereldbank, welke zal moeten leiden tot een draaglijke schuldenlast.

Op de wat langere termijn dient Nicaragua de voorzichtig ingezette economische stabilisering om te zetten in duurzame ontwikkeling. Ondanks de tegenslagen is dit mogelijk, gezien het feit dat de economie sterk onder haar potentiële niveau functioneert. Het thans gevoerde macro-economische beleid lijkt mogelijkheden voor herstel te bieden. Met de extra aandacht van de Nicaraguaanse regering voor de gebrekkige aanbodkant van de economie (verouderd machinepark, slechte infrastructuur) en de relatieve politieke rust in Nicaragua lijkt enig optimisme op zijn plaats. Buitenlandse investeringen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het herstel van de economie.

Bilaterale economische betrekkingen Nederland-Nicaragua

De handel tussen beide landen is beperkt van omvang. De Nederlandse uitvoer naar Nicaragua was in 1999 f 8,7 miljoen, tegen ruim f 42 miljoen in 1998. In de eerste helft van 2000 is een zeker herstel opgetreden en bedroeg de uitvoer ruim f 15 miljoen, tegen ongeveer f 6,5 miljoen in de eerste helft van 1999. De uitvoer bestaat voor bijna 60% uit landbouwproducten en verder vooral uit chemische producten en machines.

De Nederlandse invoer uit Nicaragua bedroeg in 1999 ruim f 7 miljoen, tegen bijna f 10 miljoen in 1998. In de eerste helft van 2000 herstelde de invoer uit Nicaragua zich en deze bedroeg in die periode bijna f 10 miljoen, tegen bijna f 5 miljoen in dezelfde maanden van 1999. De Nederlandse invoer uit Nicaragua bestaat voor ongeveer 60% uit landbouwproducten, vooral koffie en oliehoudende zaden, en verder voornamelijk uit chemische producten. De Nederlandse investeringen in Nicaragua zijn thans nog van beperkte omvang.

Koninkrijkspositie

De regeringen van de Nederlandse Antillen en van Aruba hebben te kennen gegeven medegedeling van dit verdrag te wensen.

De regering van de Nederlandse Antillen beschouwt Nicaragua als een potentiële markt voor export en dienstverlening door bedrijven in de

Nederlandse Antillen. Investeringsbeschermingsverdragen kunnen een stimulans betekenen voor de totstandkoming van buitenlandse investeringen en joint-ventures.

De regering van Aruba streeft naar diversificatie van de economie en ziet daarbij het aantrekken van buitenlandse investeringen en het bevorderen van de handelsbetrekkingen van Aruba als belangrijke instrumenten. Het vastleggen van bindende normen inzake de behandeling van de investeringen in een investeringsbeschermingsverdrag wordt gezien als een van de middelen ter verbetering van de concurrentiepositie van Aruba.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 geeft een omschrijving van diverse in het verdrag voorkomende begrippen. Het verdrag dekt zowel directe als indirecte investeringen (investeringsgedaan door een in het gastland opgerichte rechtspersoon of vanuit een vestiging in een derde land). De omschrijving van de term investeringen (artikel 1, onderdeel a) is niet limitatief. Op verzoek van Nicaragua werd bij de omschrijving van de term grondgebied in onderdeel c een bepaling opgenomen waarin niet zoals gebruikelijk wordt verwezen naar soevereine rechten. Het grondgebied wordt bepaald overeenkomstig het nationaal recht en in overeenstemming met internationaal recht.

Artikel 2 beschrijft de doelstelling van het verdrag. In het tweede lid is een bepaling opgenomen waarin wordt gesteld dat investeringen gedaan conform de regelgeving van het gastland onder de bescherming van het verdrag vallen.

Artikel 3 gaat over de behandeling die investeringen op het grondgebied van de andere partij zullen krijgen. Er wordt voorzien in eerlijke en rechtvaardige behandeling van de investeerder en een verbod tot het nemen van onredelijke of discriminatoire maatregelen jegens de investeerder. Dit wordt nader gespecificeerd als het meest gunstige van de behandeling die eigen onderdanen of die van derde landen genieten. De voordelen die aan onderdanen van derde landen worden gegeven in het kader van een douane-unie, een economische unie, een monetaire unie of een vergelijkbare instelling, behoeven niet aan onderdanen van de verdragsluitende partijen gegeven te worden.

Artikel 5 garandeert dat alle betalingen die verband houden met een investering kunnen worden overgemaakt in convertibele valuta zonder beperking of vertraging. De opsomming van categorieën betalingen is niet limitatief. Dit artikel garandeert eveneens vrije transfer van de in artikel 7 bedoelde compensatie voor verliezen als gevolg van oorlog, revolutie enz.

Artikel 6 omschrijft de voorwaarden, die het onrechtmatig karakter ontnemen aan maatregelen die leiden tot onvrijwillig bezitsverlies van een investering. Er worden waarborgen gegeven voor de betaling van een rechtvaardige schadeloosstelling, waarbij de werkelijke waarde van de investering bepalend is.

Artikel 8 bevat de erkenning van subrogatie met het oog op een uitkering wegens niet-commerciële schade uit hoofde van een investeringsverzekering zoals op grond van de Regeling herverzekering investeringen.

Artikel 9 behandelt geschillenbeslechting tussen de investeerder en het gastland, ook wel «diagonale arbitrage» genoemd. Voorzien is in arbitrage bij ICSID (Internationaal Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen) op grond van het op 18 maart 1965 te Washington tot stand gekomen verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten (Trb. 1966, 152, laatstelijk Trb. 1994, 126). Op verzoek van Nicaragua werd het tweede lid opgenomen waarin wordt bepaald dat geen van de verdragsluitende partijen diplomatieke interventie zal ondernemen inzake een geschil dat aan ICSID is voorgelegd, tenzij er sprake is van een van de in dit lid genoemde omstandigheden.

Artikel 10 bepaalt dat het verdrag ook van toepassing is op investeringen gedaan vóór het tijdstip van inwerkingtreding van het verdrag. Op verzoek van Nicaragua werd een bepaling opgenomen waarmee wettige overheidsacties die plaats vonden voor de inwerkingtreding van dit verdrag van de werking hiervan worden uitgezonderd.

Artikel 12 behandelt de geschillenbeslechting tussen de verdragsluitende partijen, zogenaamde «horizontale arbitrage».

Artikel 14. Het verdrag heeft een looptijd van 15 jaar, waarna het telkens voor periodes van 10 jaar stilzwijgend wordt verlengd behoudens opzegging met een termijn van 6 maanden. In het laatste geval zal een overgangsregeling van 15 jaar gelden ten aanzien van vóór de beëindiging van het verdrag gedane investeringen (derde lid).

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
G. Ybema